

det, at man stillede en privilegeret Valgret op over for den, ikke blot saaledes, at man undtog visse Anliggender og gav dem til den privilegerede Valgret, det havde man allerede gjort i 1855. Men man sagde saaledes, at nu skulde den almindelige Valgret kæmpe om hver eneste Ting med den privilegerede Valgret, og det er, som jeg sagde, Midlet til at gøre den almindelige Valgret radikal. Del Valgretten i et Samfund i en finere Valgret og en Pariavalgret, og den sidste Valgret skal nok blive rød. Pariaer ere enten nogle Usselrygge, eller ogsaa blive de radikale. Der kom, som sagt, noget mere Vingefang i den almindelige Valgret. Man organiserede sig som et bestemt Parti, man førte Krigen ind paa Finansloven og op mod Ministeriet. Der kom ogsaa Forslag af noget større Rækkevidde. Men alligevel, naar vi tage og læse disse Forslag igennem, der ere stillede af de Tidens kendte Mænd, er der vistnok ikke et eneste, om hvilket det ærede Medlem for Thisted Amts 2den Valgkreds ikke i Dag vilde sige: Det havde, saa vist ikke været nogen Ulykke, om det var blevet gennemført. Og om adskillige af dem vilde han sige: Det havde været overordentlig rart, om de vare blevne førte igennem den Gang. Saa komme vi op i 80erne, til Provisorierne, og da man i 1885 ved Provisorier traadte den almindelige Valgrets Betydning ned til næsten ingen Ting, gik der, det skal siges, et Pust af Radikalisme gennem den almindelige Valgret her i Danmark. Og det var ikke saa underligt. Der var en kort Tid, hvor man saa rødt. Men det varede ikke ret længe. Saa snart den almindelige Valgret øjnede, at der var en Mulighed for at naa Anerkendelse gennem rolig Forhandling, var den straks parat dertil. Anerkendes vilde den, og derfor vilde den ikke gaa med til Forliget. Men da der derpaa begyndte en Politik, som forenede den rolige Forhandling med det, at den sigtede mod det Maal, ikke at slaa af, men naa Anerkendelse, sluttede den almindelige Valgret sig dertil. Jeg siger derfor, at naar vi tale om dansk almindelig Valgret, tale vi ikke som den blinde om Farverne. Saa tale vi om historiske Ting, og naar vi skulle se paa disse 54 Aars Politik, paa, hvad der har karakteriseret den ganske

almindelige Valgret, kan det vistnok siges, at den almindelige danske Valgret, som vi have kendt indtil dette Øjeblik, ikke har været rig paa Initiativ til at omforme Samfundet; den har ikke grebet dybt ind, hverken rystet Form eller Indhold i Samfundet. Den har været dygtig i sin Kritik over for de Forslag, der vare komne frem fra anden Side, og den har endelig været tapper, udholdende og trofast til at væge for sig, naar den blev angreben. Jeg tror, at de samme Egenskaber, og de ere ret konservative, ogsaa ville vise sig, naar vi lægge den kommunale Styrelse i den almindelige Valgrets Hænder:

Hvis vi gøre det, hvad jeg haaber, vil Forskellen i Styrelsen ude paa Landet ikke blive stor, det indrømmer jeg. Det kommer af, at den Deling mellem den privilegerede og den almindelige Valgret aldrig er skaaren rigtig igennem ude paa Landet. Den er sat i Skygge af den politiske Deling, der laa paa et andet Sted. Gaardmændene stode paa Husmændenes Side i den politiske Kamp, der blev ført mod Herremændene, Embedsmændene og Byborgerne. Den Kamp skar langt dybere end den kommunale Deling, og derfor gik det jævnt i et. Ganske vist, den ene Gang mødte ikke mere end $\frac{1}{5}$ af Vælgerne til Valg, men der valgtes saa nogenlunde i samme Aand ved begge Valg. De havde desuden en Række Fællesforetagender sammen, og der vare de vante til at stemme med samme Valgret. Derfor blev Delingen aldrig skarp, den blev ikke ført ind i Sogneraadene med den Bitterhed som inde i Byerne. Naar vi nu sætte almindelig kommunal Valgret igennem, tror jeg, det vil blive omtrent de samme Tanker, de samme Ideer, der bliver styret efter ude omkring i Landkommunerne, og det bliver omtrent de samme Mænd, der blive valgte. Lidt efter lidt vil den almindelige Valgret maaske nok stemple Afgørelserne lidt stærkere, men om noget Brud med Fortiden, om nogen stærkere Forandring vil der ikke blive Tale, for allerede nu styres Sognene i den almindelige Valgrets Aand, den Aand, som har besjælet Gaardmænds og Husmænds Politik til Dato. I Byerne vil det blive noget anderledes, for der er det gaaet saadan, at den kommunale Deling saa nogenlunde har svaret til den